12/06/2020

Епископски савјет: Политикантска злоупотреба озбиљне теме пред најављене изборе

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

ЕПИСКОПСКОГ САВЈЕТА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У ЦРНОЈ ГОРИ

Цетиње, 12. јун 2020.

Предсједник Владе Душко Марковић је одлучио да јавно говори о састанку који су он, предсједник државе и наши архијереји: митрополит Амфилохије и епископ Јоаникије, одржали прије неколико дана.

Будући да је премијер изрекао више тврдњи, дужни смо да оне најважније прокоментаришемо.

Најприје, истина је да је састанак одржан, али заказивање поменутог састанка је имало своју историју у којој се не може једноставно рећи да је одржан ”на позив митрополита Амфилохија са епископом Јоаникијем”.

Најпрецизније би било рећи да је иницијативу за састанак на највишем нивоу, прије наставка, од нас траженог, експертског дијалога, најприје дао сам премијер, а да је митрополит предложио шири формат тог састанка. Од доношења неуставног и дискриминаторног Закона о слободи вјере или увјерења и правном положају вјерских заједница, Митрополија црногорско-приморска, као и све епархије Српске православне цркве у Црној Гори имају интензивне контакте и састанке на свим нивоима: са политичким партијама, појединцима, амбасадама, цивилним сектором, као и бројним међународним институцијама. Јавност обавјештавамо само о оним састанцима који су конструктивни и доприносе истинском и посвећеном дијалогу. А овај, нажалост, није био такав.

У разговору су епископи тражили прихватање Предлога закона о измјенама и допунама Закона о слободи вјере или увјерења и правном положају вјерских заједница, који је одавно предат Влади у званичним разговорима нашег експертског тима. Такође су тражили да се одобре боравишне дозволе које се већ годинама ускраћују једном (мањем) броју свештенства, монаха и монахиња, који немају црногорско држављанство, а неки од њих се, управо ових дана, и протјерују из Црне Горе, послије боравка у Црној Гори по више од десет-петнаест година.

Не можемо се сагласити са наводима премијера о ”трајној опредјељености” власти да воде дијалог и траже заједничка и најбоља рјешења. Да је то тако, овдје не би било никаквога спора. Управо због изостанка таквог односа према Православној Цркви је и дошло до проблема у којем се налазимо, а који, сагласни смо у нечему и са премијером, ”оптерећује укупни друштвени амбијент”.

Оно што се из разговора једино искрено могло закључити, то је понуда режима, неколико пута и јавно изречена, да Српска православна црква у Црној Гори буде „дио рјешења“ на начин што би, ваљда, требало да учествујемо у остварењу политичког програма владајуће партије и стварања партијске ”цркве” у Црној Гори. За такав безумни предлог, наравно, никад неће имати саговорника у Српској православној цркви, као ни у било којој истинској вјерској заједници у свијету. Управо су такве понуде, а не литије, које су само реакција на неправду, оне које драстично смањују могућност успјешног дијалога и стварају ”неразумијевање и конфронтације” у друштву.

Заиста је несхватљиво оптужити Српску православну цркву у Црној Гори за ”одбијање дијалога, а самим тим и могућности да се пронађе одрживо рјешење”, послије наших вишегодишњих напора да успоставимо

институционални дијалог са државним властима, не тражећи ништа друго сем обезбјеђења елементарних људских и вјерских права, која су уговорима потврђена другим традиционалним вјерским заједницама у Црној Гори. Подсјећамо да смо у том смислу, да би омогућили лакши пут ка рјешењу, наше примједбе на неуставни и дискриминаторни Закон са образложењима на деведесет страна, свели на Предлог закона о измјенама и допунама односног Закона у четири кратка члана који се тичу само признавања постојећег правног субјективитета Цркви и вјерских заједница и одредбе по којој би се сви ”имовинско-правни спорови између Црне Горе и вјерских заједница у погледу вјерских објеката и земљишта, који су саграђени или стечени до 1. децембра 1918. године” рјешавали искључиво ”пред надлежним судовима у парничним поступцима у складу са потврђеним међународним уговорима, Уставом Црне Горе, Законом о својинско-правним односима, Законом о државном премјеру и катастру непокретности и другим релевантним прописима.” Дакле, пред судовима и у складу са законима ове државе. Зар је овакав предлог позив на кршење закона, које нам спочитава предсједник Владе?

Што се тиче ”великодушне” понуде предсједника Ђукановића и премијера Марковића о обустави примјене закона до одлуке Уставног суда и Европског суда за људска права, она је неуставна, а тиме и злонамјерна, и то из више разлога. Она такође није ништа ново, и о њој је у јавности већ било ријечи. Прво, она представља покушај државних власти да скину одговорност са себе због доношења неуставног и дискриминаторног закона. Друго, Влада нема могућност да обуставља примјену ниједног закона и нема институционалне механизме којима би могла да гарантује да се закон неће примјењивати, јер је он у овом тренутку саставни дио правног поретка Црне Горе. Треће, Уставни суд има овлашћења по којима је досад могао да покрене оцјену уставности овог несрећног Закона. То је исто могла да уради Влада, као и посланици владајуће већине у Скупштини. Такође, тај суд нема рок у којем би требало да одлучи о уставности закона. За овако важно питање није неважна чињеница да Уставни суд тренутно нема предсједника. Четврто и можда најважније – у надлежности Европског суда за људска права није оцјена уставности и законитости закона и других прописа, већ појединачних аката, који би били донијети приликом примјене закона. Дакле, овим је опет одбијен захтјев наше Цркве да се дијалог води о промјени закона, чиме је власт показала да је суштински не интересује аргументација Цркве нити стручне и шире јавности о неуставности и дискриминаторном карактеру одређених норми овога закона.

Жао нам је што морамо констатовати да, нарочито након изјаве премијера Марковића, ни овај разговор, нити понуде о обустави примјене закона, не можемо схватити као пут до отвореног и конструктивног дијалога већ искључиво као политикантску злоупотребу једне озбиљне теме пред најављене изборе. Томе говори у прилог и однос владајуће партије и њених политичких партнера према црквеној имовини, која се ових дана огледа у продаји манастирске воденице у Пљевљима, берзанском прометовању православних храмова на Светом Стефану, рушењу, од мјештана грађеног, манастирског конака на Брискоj Гори код Улциња… на мјесту гдје се налазио древни манастир (садашња је црква изграђена прије деведесет година). Зар се духовни вапај тамошњег малобројног православног народа, који монахињама гради кућу, морао угушити до зуба наоружаним противтерористичким јединицама?!

Што се тиче молитвених литија и њиховог наставка, које је, подсјећамо, предсједник Ђукановић, ваљда у духу ублажавања ”неразумијевања и конфронтације”, које нам спочитава премијер, прогласио ”лудачким покретом” – представљале су и представљају јединствени мирни протест такве врсте у свијету против антиуставног и дискриминаторног закона. Такво је право загарантовано свим демократским уставима свијета. Уосталом, Ако је Црна Гора заиста ”демократско друштво европских и евроатлантских вриједности” како то да, за разлику од уличног насиља која се догађају широм свијета, мирне литије могу да буду проблематичне у таквом друштву, по било којој основи, камоли да се карактеришу као ”пријетње и уцјене”, како је то учинио премијер Марковић? Наредбама о ограничавању јавних окупљања на двије стотина лица, по мишљењу угледних правника крши се Закон о заштити становништва од заразних болести, јер се подзаконским актима прозвољно мијењају законске норме, а сагласно Уставу, само се увођењем ванредног стања може обезбједити да овакви подзаконски акти могу имати силу закона. Чини су да су ове наредбе у Црној Гори нарочито усмјерене на ограничавање вјерских права православних вјерника.

У том погледу се снажно не слажемо са предсједником Владе да се у Црној Гори закони спроводе ”у духу једнаке примјене” за све, а о тој дискриминацији смо много пута говорили. Подсјећамо на то да је, од свих традиционалних Цркви и вјерских заједница, само Православна Црква остала без уговора са државом о уређењу питања од заједничког интереса и да се само њеном свештенству и монаштву ускраћују дозволе за боравак. О једнакој примјени посљедњих епидемиолошких мјера и прописа тек нема

ријечи. Православни епископи, свештеници и вјерници су привођени, хапшени, задржавани, притварани, осуђивани и кажњавани несразмјерно више у односу на остале чиниоце црногорског друштва, међу којима су и многи грађани који су остајали некажњени за иста таква ”дјела” (довољно је поменути вјернике окупљене пред храмовима или колоне аутомобила за Светог Василија Острошког у Боки и за Спасовдан у Кучима, чији су учесници кажњавани, за разлику од колона, сукоба и окупљања, рецимо, поводом 21. маја).

На крају, и поред покушаја погрешног представљања разговора који су вођени као увод у наставак експертских преговора, који су овим јавним иступом премијера малтене саботирани, Епископски савјет остаје отворен да се дијалог и разговори наставе, па и сљедеће седмице, ако у Влади има воље и снаге да искрено и ефикасно приступи овим разговорима.

Власт не може да очекује да ће насиље отимања усмјерено само према православним храмовима и светиња, које је јасно садржано у неуставном и дискриминаторном Закону о слободи вјероисповијести, да буде мирно прихваћено од стране народа, који се ослободио страха након вишедеценијске репресије под комунистичким режимом и његовим насљедницима и јасно поручује свима и у Црној Гори и у свијету: Не дамо светиње!

Архиепископ цетињски Митрополит црногорско-приморски АМФИЛОХИЈЕ

Епископ будимљанско-никшићки ЈОАНИКИЈЕ

Епископ милешевски АТАНАСИЈЕ

Епископ захумско-херцеговачки и приморски ДИМИТРИЈЕ

— mitropolija.com